

© The Economist

Fa uns quants anys el correspon-
sal que us parla va assistir a una
conferència que feia Bill Clinton
als rics i als poderosos d'una
megaciutat asiàtica. Aquell vespre xafo-
gós l'ex-president va parlar sobre la seva
fundació filantròpica i sobre la batalla
global contra la sida, el canvi climàtic i
la pobresa. L'amfitrió, el president d'un
banc del país, va demanar a Clinton
que transmetés al públic el seu punt de
vista sobre el fet que la seva dona tornés
a concórrer a les eleccions. Clinton va
esquivar la pregunta, alhora que inten-
tava donar a la multitud enlluernada
la sensació que tenien una finestra al
poder nord-americà. Les revelacions
financeres aparegudes més endavant
indicarien que havia cobrat 500.000
dòlars pel discurs, una dels centenars de
conferències que ha pronunciat pel seu
benefici personal, no per la seva organit-
zació benèfica.

L'evident barreja de política, beneficis
i filantropia d'aquell vespre s'ha conver-
tit en un problema per als Clinton. Ara
la seva fundació i els seus afers finan-
cers són un llast: una espiral de veritat,
insinuacions i teories de la conspiració
esbojarrades. Tinguin les deficiències que
tinguin, certament, semblen insignifi-
cants al costat de l'imperi de mentides
i sortides de to de Donald Trump. Però
Hillary Clinton s'ha vist obligada diverses
vegades a defensar els seus afers finan-
cers, i això ha afeblit la seva campanya.

Amb l'objectiu de mitigar-ne l'efec-
te perjudicial, els Clinton diuen que
reduiran part de les activitats, entre elles
la Clinton Global Initiative (CGI), un pro-
jecte de filantropia que funciona com un
departament de la Fundació Clinton, la
seva organització benèfica. A Nova York,
el 21 de setembre, a la trobada final de
la CGI, Bill Clinton va dir emocionat que
havia "acabat sent millor del que havia
somià". El públic, entre ells l'actor Ben Af-
fleck, el primer ministre de Nova Zelanda,
activistes i multimilionaris plorans, van
abraçar-se escoltant "Imagine", de John
Lennon. Però si fem un repàs als afers
dels Clinton veurem que hi ha tant coses
preocupants com admirables.

Digue'm somiador

Les activitats dels Clinton es fonamenten
en tres elements. En primer lloc, el seu

Bill i Hillary Inc.

Les activitats dels Clinton fora de la política són
ahora inspiradores i preocupants.

paper com a polítics i com a titulars de
càrrecs públics. En segon lloc, les seves
activitats privades que generen ingres-
sos, principalment conferències "amb
ànim de lucre" que fan per a benefici
propí i no per al de la fundació o altres
causes. *The Economist* calcula, basant-
se en la seva declaració fiscal i altres
documents fets públics, que la parella
ha fet 728 xerrades des que Bill Clin-
ton va deixar el càrrec el 2001, la qual
cosa representa 154 milions de dòlars
en honoraris. D'aquests diners, el 86%
procedia de Bill Clinton. Hillary no va fer
conferències amb ànim de lucre mentre
va ocupar càrrecs, però, a causa de les
gires de Bill fent conferències, 49 milions
de dòlars, un 32% dels ingressos de la
parella per xerrades amb ànim de lucre,
es van ingressar mentre ella era secreta-
ria d'Estat, entre el 2009 i el 2013. Alguns
actes repetien la banalitat del recorregut
de la campanya: per exemple, fer un

discurs a l'Associació Nord-americana
de Càmpings a Atlantic City. D'altres
suposaven viatges més llargs, com ara
visites a Moscou, Gidda i Pequín. Prop
d'un 43% dels ingressos totals provenia
d'esdeveniments a l'estranger.

Després de la crisi del 2008-2010, va
créixer la preocupació entorn del fet
que els bancs "captaven" reguladors i
polítics, de manera que els pagaments
d'aquestes empreses són controvertits.
La freqüència d'actes amb ànim de lucre
en alguns bancs realitzats pels Clinton
certament és sorprenent: 13 conferèn-
cies per a Toronto Dominion, 12 per a
Goldman Sachs i 10 per a UBS. Dels 23
bancs occidentals que els organismes
reguladors classifiquen com a impor-
tants sistemàticament, 12 han pagat als
Clinton per a activitats de lucre perso-
nal. Tot i així, en conjunt només un 15%
dels ingressos per conferències prové
d'empreses financeres. La campanya de

L'evidència de la barreja de política, beneficis i filantropia s'ha convertit en un problema per als Clinton.

Hillary no ha volgut fer comentaris sobre les xifres d'aquest article.

El tercer element fonamental és la Fundació Clinton, un conglomerat filantròpic en creixement. Va ser creat el 1997 per finançar la biblioteca presidencial de Bill Clinton i després es va transformar en una cosa més gran. Clinton diu que la inspiració li va arribar just després de deixar el càrrec, el 2001, quan vivia a Harlem i ajudava empreses locals. Es va adonar dels beneficis de les societats. Després dels atacs de l'11 de setembre del 2001, va recaptar fons per ajudar els fills de les víctimes. El 2002 la fundació va emprendre la tasca de lluitar contra el VIH als països emergents. D'aleshores ençà, s'hi han anat afegint departaments per respondre a nous problemes. Avui té 12 departaments, entre els quals hi ha activitats saludables a l'estranger, els actes del CGI i les seves tasques a Haití.

L'expansió de la fundació i la seva capacitat operativa han estat impressionants. Però la seva gestió, les fonts de capital i els possibles conflictes d'interessos són aspectes defectuosos.

Els ingressos de donacions i subvencions van augmentar de 10 milions de dòlars el 2001 a 338 milions el 2014, l'últim any de què tenim comptes. Els actius van pujar de 21 milions de dòlars a 440. A diferència de moltes fundacions, la Fundació Clinton opera projectes sobre el terreny i té contractades 2.000 persones. L'organització és gestionada amb austeritat: el 64% dels ingressos el 2014 es van gastar en els seus projectes i no pas en despeses d'estructura.

La fundació està envoltada per l'exageració, per tant és difícil jutjar-ne els resultats. L'organització assegura haver ajudat 100 milions de persones i, si hi incloeu les activitats dels participants als actes de la CGI, la xifra ascendeix fins als 535 milions, o una de cada 14 persones del planeta. Encara que reduïu aquesta xifra a un 90%, és igualment un gran èxit. Aproximadament dues tercers parts de la despesa de la fundació va a càrrec del

departament dedicat al VIH. En aquest punt, el seu historial és indiscutiblement bo, sobretot pel que fa a treballar per reduir el preu dels fàrmacs antiretrovirals.

La direcció de la fundació presenta poca independència en relació amb la família i les seves carreres polítiques. Chelsea Clinton n'és la vice-presidenta. (Els nomenaments dinàstics són habituals en la filantropia nord-americana: les filles de Michael Bloomberg formen part del consell directiu de la seva fundació, per exemple.) El director, el president i diversos alts executius havien treballat per als Clinton al Govern o en les seves campanyes polítiques.

Bill Clinton volia un imperi filantròpic, però a diferència dels magnats nord-americans ell ho va haver de fer amb els diners d'altra gent. La fundació està finançada principalment pels pilars de la societat, per exemple per la Fundació Gates. Però, segons un càlcul, 181 milions de dòlars, un 9% dels seus ingressos acumulats, provenen de Governos estrangers i, d'aquests, 54 milions, un 3% del total, d'Estats autocràtics com l'Aràbia Saudita o Kuwait. I encara un 40% arriba d'altres fonts estrangeres, que inclouen organismes multilaterals i empreses. Els donatius o bé estan assignats a projectes específics o van a un pot general.

Una qüestió òbvia és quins beneficis suplementaris els donants es pensaven que obtenien, i en aquest punt és evident l'actitud maldestra dels Clinton respecte als conflictes d'interessos, en què els tres pilars de les seves activitats –el públic, el privat i el caritatiu– xoquen. Els donants a la fundació intentaven aconseguir, i de vegades potser va ser així, favors de Hillary mentre era secretària d'Estat. La majoria d'aquelles peticions sembla que van ser per reunir-se amb ella. Hi havia un flux de comunicació entre donants, assistents i el despatx de govern de Clinton.

Els 154 milions de dòlars que els Clinton han obtingut de conferències amb ànim de lucre també inclouen conflictes d'interessos potencials. Seria

lògic esperar que el cost de contractar l'ex-president per un vespre hauria de devaluar-se amb el temps, a mesura que la seva proximitat amb el poder es redueix. Però els honoraris de Bill Clinton han pujat des que la seva dona es va convertir en una gran figura política per dret propi, sobretot pels esdeveniments internacionals. L'explicació benvolent és que probablement durant els darrers deu anys hi ha hagut una inflació general en els honoraris que reben els ponents famosos. Però la Fundació Clinton ha mantingut el perfil de Clinton. I alguns clients poden haver percebut que el seu matrimoni li va aportar coneixement sobre el Govern mentre Hillary era secretària d'Estat.

Els Clinton s'han adonat massa tard dels perjudicis dels seus actes. Si Hillary surt escollida presidenta, Bill diu que abandonarà la fundació i que deixarà d'acceptar donatius d'estrangers i d'empreses privades. En un intent semblant per resoldre possibles conflictes d'interessos, Tony Blair, que sembla que ha reproduït el model de negoci dels Clinton, aquest mes ha dit que cessarà gran part del seu treball comercial i se centrarà en activitats benèfiques. Sembla probable que al final la Fundació Clinton s'acabarà dividint, i cada departament haurà de trobar els seus donants.

La fundació ha fet molt bones obres. Però va créixer en una fase innocent de la globalització, quan l'opinió pública era més indulgent amb el fet que els polítics es fessin rics i optessin a càrrecs al mateix temps, ajudant els necessitats i recaptant fons d'empreses, persones i Governos estrangers. Després de la crisi financera, i en un moment en què la major part dels nord-americans creuen que l'economia és manipulada per una elit, la col·lisió de política, poder, diners i patiment sembla de mal gust. Es tornarà un fet tràgic si els afers financers dels Clinton contribueixen a l'elecció d'un demagog. •

Traducció d'Arnau Figueras